

یادداشت درباره رفتار مثبت گرا

چنانچه بخواهیم یک شعار عمومی و عام برای رفتار افراد با یکدیگر ارائه دهیم، باید چنین بگوییم: "همواره رفتار مثبت" یا "همواره مثبت رفتار کن یا رفتار کنید". این برطبق نظریه من یک شعار عام و عمومی و درعین حال واحد صحیح انسانی در مورد رفتار افراد با دیگران است. این شعار بزبان علمی درواقع یک قانون اجتماعی-پراتیکی مشتق از تئوری "انسانیت و انسانی بودن" محسوب میشود که بویژه در کتاب نوشته من تحت عنوان "مبانی روانشناسی عقیده و اخلاق" بیان گردیده است.

در اینجا "مثبت" بمعنای سازنده در برابر منفی و مخرب، دارای جهت گیری یا جهت‌مندی سازنده در هر مورد معین نسبت به واقعیت خاص آن مورد است. سازنده یعنی نیک و نیکو، یعنی صحیح انسانی برخورد و عمل کردن که نتیجه اش برای فرد یا افراد و موجودات ذی‌حیات احساس‌مند مورد رفتار یا رفتار شونده در هر مورد معین نسبت به واقعیت خاص آن مورد و برحسب این مورد بطور نسبی یعنی در حد معینی یا تماماً احساس‌خشنودی یا رضایت‌مندی یا عدم ناخشنودی هست؛ و برای رفتار کننده چنین است البته در صورتیکه باطناً اخلاق و تفکر مطابق با آن رفتار را داشته باشد و در صورتیکه تا حد کافی اینها را نداشته باشد و هنجارهای حاکم بر جامعه یا جریان معین مربوطه باشد که چنین رفتار را از او طلب مینمایند باز هم عموماً او تا حدی بیشتر یا کمتر چنین احساس را خواهد داشت زیرا پاسخگویی مثبت به این خواست این جامعه یا جریان در حد خود یا سهم خود نیز ایجادکننده چنین احساسی در او میباشد. وانگهی بنابر نظریه من انسان فطرتاً نیکی پسند و بدین معنا نیکوخواه است هر چند که این خصیصه فطری او کاملاً تحت الشعاع خصیصه‌های اخلاقی و عقیدتی‌ای هست که وی از محیط اجتماعی و طبیعی اش کسب و اکتساب مینماید.

شعار مزبور را میتوان به این شکل نیز بیان نمود: "رفتار و برخورد به شیوه مثبت با افراد بشر و غیربشر احساس‌مند بطور حداکثر حقیقتاً امکان پذیر در هر مورد معین".

همچنین میتوان گفت: رفتار و برخورد به شیوه مثبت-آنچنان که بیان گردید- طبعاً "مناسبات بین افراد به شیوه مبتنی بر توافق آزادانه و آگاهانه"، که اساساً یک قانون اجتماعی-عملی دیگر مشتق از تئوری "انسانیت و انسانی بودن" هست، را نیز سهم خود ایجاب و اقتضاء و طلب میکند یا به بیان دیگر با چنین چیزی بنحو معینی تطابق دارد.

بدیهی است که مثبت بودن و مثبت گرایی برحسب جایگاه اجتماعی معینی که از آن منبعث و زاییده میگردد مفهوم و مضمون درعین حال معینی پیدا میکند؛ مفهوم و مضمون تماماً راستین و حداکثری آن در جامعه طبقاتی سرمایه داری برخاسته از جایگاه اجتماعی طبقه کارگر و مفهوم بدرجات مختلف کاذب و صوری و حداقلی آن منبعث از جایگاه اجتماعی اقشار بورژوازی است. و بدیهی است که این مقوله بلحاظ مفهوم و مضمون در سیر تاریخی تحول و تکامل اقتصادی و اجتماعی بشر تحول و تکامل میابد و در جامعه واحد جهانی کاملاً کمونیستی آتی بطور یکسان در همه افراد بشر و برای همه افراد بشر بیشترین تکامل و تعالی را پیدا میکند.

حميد پويا
۱۹ مارس ۲۰۲۱